

Erdély

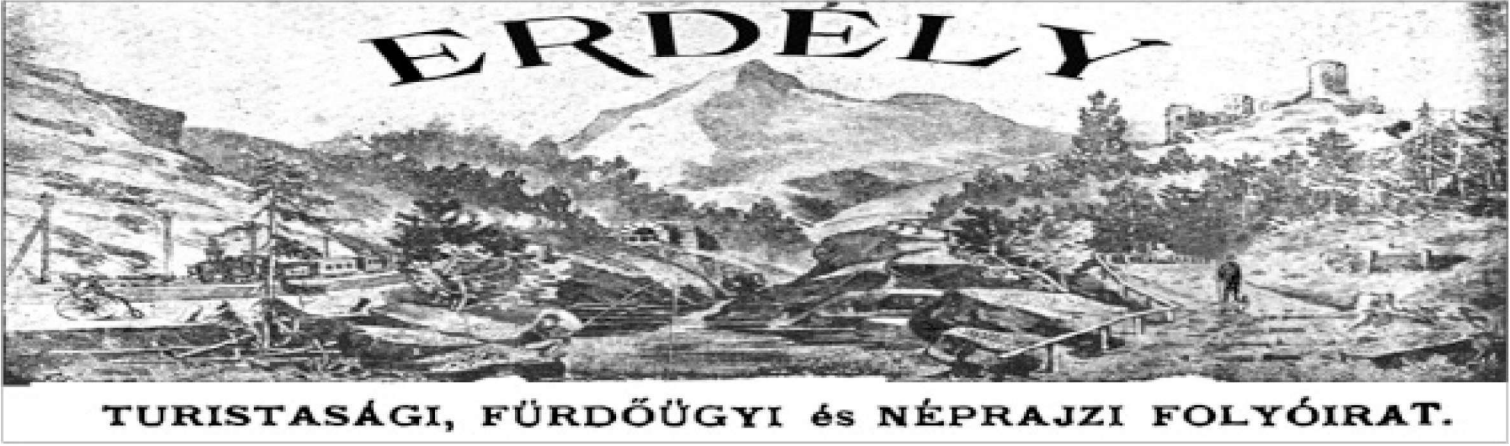
ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 201. szám
2025/5.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztőség (info@ekolozsvar.ro):
Kismihály Boglárka, Pál Gyöngyi

A következő lapszám megjelenik:
2025. június 13.

Júniusi bakancslista

- **Június 4. (szerda):** Hagyományos séta a Péter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Június 7. (szombat):** Gyerekbárát túra az Őzek völgyébe (11 km, 350 m szintkülönbség). Találkozás 8.45 órakor a Tanítók háza mögötti M16-os végállomáson, vagy 9.15 órakor a Sunny Hill szálloda parkolójában. Szervező: Kiss János. ♦ Gyalogtúra a Szolcsvai-búvópatakhöz (14 km, 400 m szintemelkedés). Utazás busszal, indulás reggel 8-kor a volt Flip üzlettel (buszmegálló, Mihai Viteazul / volt Széchenyi tér 9A. szám) szembeni parkolóból. Bejelentkezés telefonon vagy online. Szervező: Kovács D. Zsuzsa.
- **Június 11. (szerda):** Hagyományos séta az István-forráshoz (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Június 14. (szombat):** Felfedezőtúra a Gyalui-havasokban: Géczi-vár feletti magaslatok Magyarlétától Hesdátig (15-20 km, 400-500 m szintkülönbség). Utazás kiskocsikkal. Bejelentkezni telefonon június 12-ig. Szervező: Kiss János. ♦ Monostori-fenyves (18 km, 200 m szintkülönbség). Indulás reggel 9-kor a monostori végállomástól. Szervező: Csorba Anna.
- **Június 15. (vasárnap):** Gyalogtúra Bácsi-torok – Csiga-domb útvonalon (16 km). Találkozás 9 órakor a 31-es autóbusz Széchenyi téri megállójában (az autóbusz 9.15 órakor indul). Szervező: Pál Gyöngyi.
- **Június 18. (szerda):** Hagyományos séta a Cérna-forráshoz (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Június 19. (csütörtök):** Fürdőtúra Vízaknára. Utazás kisbusszal, indulás reggel 7-kor a Fliptől. Bejelentkezés online vagy telefonon. Szervező: Szöcs Miklós.
- **Június 21. (szombat):** Bánffy Miklós Gyalogos és Kerékpáros Emlék- és Teljesítménytúrák – VI. kiírás. Regisztráció és további részletek hamarosan a teljesitmenyturak.ekolozsvar.ro/banffygyalogos illetve a teljesitmenyturak.ekolozsvar.ro/banffybringa oldalakon. A kerékpárosok négy (15, 37, 60/70, 85/95), míg a gyalogosok három (Kőhegy A/B/C, 22, 35A/B) túraváltozat közül választhatnak.
- **Június 25. (szerda):** Hagyományos séta a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Június 28. (szombat):** Györgyfalvi-erdő – Nagy-Csolt – patai sóstó (20 km, 450 m szintkülönbség). Találkozás 8.30 órakor a 20-as autóbusz Tanítók háza mögötti végállomásán. Visszatérés 17.15 órakor az M45-ös autóbusszal. Szervező: Kiss János. ♦ Honismereti kirándulás Szilágysomlyóra és Somlyóújlakra. Látóanyag, program: református templom, római katolikus templom, Holokauszt Emlékmúzeum, Báthory-vár, pezsgőgyár-látogatás. Utazás busszal, indulás reggel 8-kor a Fliptől. Bejelentkezés telefonon vagy online. Szervező: Molnár Ildikó.

Ügyfélszolgálat

Keddtől péntekig előzetes telefonos egyeztetés alapján (Kolozsvár, Magyar/21 Decembrie 1989 utca 116., az udvarban a bal oldali épület). Irodavezető: Kismihály Boglárka (0771-535848). Pénztár: az ügyfélszolgálati irodában. További naprakész információk a honlapon (ekolozsvar.ro) vagy az egyesület Facebook-oldalán (EKE – Kolozsvár1891).

Túrávezetők, szervezők elérhetőségei

Csorba Anna 0740-407652	Szöcs Miklós 0740-061741
Kiss János 0364-807639	Elnök: Kovács Diószegi Zsuzsa 0747-070790
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790	Irodavezető: Kismihály Boglárka 0771-535848
Molnár Ildikó 0742-471280	
Szabó János 0757-22682	

Óriások sziklái közt, ha fáj, ha nem

Már vagy három napja semmi se fáj! – állapítottam meg hitetlenkedő meglepetéssel a hónapok óta ismeretlen jelenséget. Ez a ritka állapot szerencsére a Jókai túrán is kitartott. Tizenhét kilométer után most már ugyan fáj, de ezúttal legalább pontosan tudom az okát.

K.E.

Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra, halaszd inkább holnaputánra, hátha már nem is kell megtenned – olvashattuk évekig a Szabadság szerkesztőség titkárságának, Bartha Éva vidám birodalmának falán, a szabályzatban. Aki e bölcsességet megfogalmazta, egészen biztosan nem küzdött derült égből kibírhatatlan fájdalommal lecsapó krónikus ízületi nyavalyával. Mióta ez az egzotikum társamul szegődött, számomra gyökeresen átalakult a jótanács: „Amit ma megtehetsz, ne halogasd, mert holnap talán nem bírod megtenni, sőt esetleg már soha.” Azóta jutottam el erőltetett menetben a Székelyköre, idősebb társasággal sikeresen lépést tartva az Ördögmalom-vízeséshez, sereghajtóként a káprázatos Bélavárára, és idén a Jókai túrára Szindről Várfalváig – ezek az útvonalak mind tekintélyes szintkülönbségekkel és hosszú köves-sziklás szakaszokkal tarkítottak.

Hogy értsétek, miről is van szó: amikor éppen fáj (és ez rendkívül gyakran előfordul, egyeseknél folyamatosan), egy ilyen autoimmunnak címkézett állapotban lehetetlen küldetés kicsavarni egy vizes palack kupakját, lenyomni a kilincset, fésülni, rágni, kortyolni, akár csak egyetlen lépcsőfo-

kot fellépni, esetleg egyáltalán lépni tördőzés-szerű fájdalom nélkül. Ez az állapot kortól független, akár gyerekeknél, csecsemőknél is kialakulhat. Oka ismeretlen, a kór maga gyógyíthatatlan, némi szerencsével az egyébként bármikor hirtelen jelentkezni képes tünetek valamelyest kordában tarthatók. Kirándulni értelemszerűen mindig kockázatos, hiszen ki szeretné hátráltatni a gyakorlott túratársakat? Az erdőkmezők, a természet hangjai és illatai iránti vágy ezzel együtt korántsem lankad.

Ilyenkor kiváló lehetőség például az EKE emléktúráin részt venni. Ide kirándulótársak híján akár egyedül is jelentkezhetünk, nem kell attól tartani, hogy nyomunk vész, mindenkit számon tartanak, amint egyik ellenőrzőponttól eljut a másikig. Ugyan teljesítménytúráként is hirdetik, de a szervezők által bőkezűen meghatározott szintidő lassú tempóban haladva is teljesíthető. Egészségügyi állapottól függetlenül mi alapjáraton is gyönyörködő kirándulók vagyunk, s ilyenkor csak úgy repülnek a percek.

Biztos, ami biztos, azért iparkodtunk inkább hamarabb elindulni, így a 8-9 óra közötti rajt számunkra negyed kilencre esett. A szindi unitárius paplaktól emelkedő aszfaltúton már öt perccel később ki-

fogyott belőlem a szusz, huszonéves kísérőm persze jobban bírta, bár mindketten csupán alkalmi turisták, kocakirándulók vagyunk. Hogy fogom én végigjárni a 17 kilométert... ?!

Tudtam, hogy a Tordai-hasadék meglesz, ha a bakancs ellenére meg is viseli izületemet a sok csúszós kő. Elvégre tavaly még a hetvenkét éves, térdprotézises nagyi is félig bejárta. A hasadék végén a Szinden rajtolók vastagjával egyszerre érkeztünk az első ellenőrzőpontunkhoz. A pecsétet a nyilvántartás végett is érdemes igényelni, így ha „eltűnénk”, a szervezők tudni fogják, hol keressenek, hiszen ott még megvoltunk. Feltölthettük kulacsainkat, egyesek falatoztak is, majd átkeltünk a Hesdát-patakon a szervezők által külön erre az alkalomra elhelyezett vashídon. A kutýáknak kicsit több biztatás kellett a keskeny hídon végiglépegetni.

Itt következett túránk legnehezebb szakasza, amelynek a végén 329 méterrel magasabbra kerültünk, de ennél jóval többet kellett felfelé kapaszkodni, ami főleg a szakasz meredek elején volt megterhelő – barátunkká avanzsált minden pihentető kapaszkodásra alkalmas fa az erdőben, és ahogy haladtunk, egyre gyakrabban álltunk meg „a tájat csodálni”. Jobb időt nem is kívánhattunk: miután napokig esett az eső, pénteken már kibújt a nap, szombaton felhőt is alig láttunk, így a kaptatón szépen tapadt a bakancsunk,

A torockói célt idén a kultúrotthon helyett a Tóbiás Ház udvarán rendeztük be

KISMIHÁLY BOGLÁRKA

akárha gyurmán lépegettünk volna, csak ritkán csúsztunk, és nem ragadt kilószám talpunkra a sár. Ezt az emelkedő szakaszt két óra alatt tettük meg, pedig a távolság szinte csak harmada volt az előzőnek, amire szintügy ráment majdnem ugyanennyi idő.

A tető előtt bűn lenne kihagyni a szervezői túraleírásban csak ajánlott kilátót: innen madártávlatból látni a hasadékok sziklafalait, a távoli völgyben liliputi házakat. A szerény bástyányi sziklatetőn ketten már kortyolgatták jól megérdemelt sörüket, s még befutott egy háromtagú magyar kazinczys csapat, akikkel aztán jó ideig folyton előzgettük egymást, mindahányszor réglátott ismerősökként örvendezve a vízontlátásnak. Ide már közel a Kápolnás-tető tágas fennsíkja, ahol mosolygós pontbírók fogadtak, s a kiváló reggeliző hely köröskörül pazar látvánnyal kényeztetett.

A mostanra már különösen nagyra értékelt vízszintes haladást némileg nehezítették az akárha bolondos óriások kavicsjátékában szétszórt kövek. A tető végén is érdemes a szikla-peremre telepedve gyönyörködni, s csak azután nekiereszkedni a völgynek. Ha követhetetlennek tűnne a sok útleírás, aggodalomra nincs ok: a szervezők részletes leírást biztosítanak vízszonyítási pontokkal, többféle GPS-útvonalat bocsátanak rendelkezésre, kérésre nyomtatott térképet is kaphatunk.

A túra további része kényelmes séta, akárha vasárnap délután a Bükkben járnánk. Négy óra körül érkezünk a várfalvi EKE-Várhoz, az udvaron lekváros, zakuszkás, zsíros kenyérral vártak, még a sótartót sem kellett megemelnem, a buzgó segítők megtették helyettem, háromszor is... Ilyen finomat mégis rég ettem – ki tudná, miért... ? Lehetetlen nem értékelni a temérdek szervezői háttérmunkát, a zsíros kenyérhez kínált minden egyes zöldhagyma valakiknek a láthatatlan ügyködésével került a kosárba. Ha kisebb késéssel is, de mindnyájunkat időben visszavitt a busz a szindi rajtnál hagyott járműveinkhez – kivéve azokat, akik inkább Torockóra buszoztak (vagy a 30 és 55 kilométeres túraváltozaton gyalogoltak) a végző célba, a gulyást és a tömegrendezvény élményeit is megkóstolni.

Amit ezúttal magunkkal viszünk: tizenhét kilométer, öt fürge gyíkok, pancserül megszeppent kíváncsiságunkat türelmes bölcsességgel viselő türelemes erdei kigyó, húszcentis medvenyomról a minap a Meszesen készült fényképét bemutató túratárs, aki Budapestről indult gyaloglásába amolyan mellékágként iktatva be a Jókait, egerút a várfalvi határban gyomlálógató bácsi jóvoltából, hat szelet zsíros kenyér, egy szervezői alma, olykor elhaladó túratársak, kedves biztatások, áldott lelassulás, kettős magány, sok bepótoló beszélgetés, meghitt kapcsolódások, retinánkba égett pillanatképek, amíg csak emlékezni tudunk. S amikor már nem tudnánk, meggyőződés: az emlék érzése.

Szervezői szösszenet a Jókai ETT utórezgéseiben

KISMIHÁLY BOGLÁRKA

Idén már jó néhány nappal a regisztráció lezárta előtt nyilvánvalóvá vált, hogy meg fogjuk haladni az előre meghirdetett 650 helyet, így amikor április utolsó hétvégéjén a fennmaradt szabad helyek számlálója nullát jelzett, gyorsan kitoltuk a korlátot 680-ra. Aztán vilámgyorsan elkeltek ezek a helyek is, így át kellett lépünk a 700-as pszichológiai határt, de még ez sem volt elég, így végül 720-nál állítottuk le végleg a számlálót. Ez április 28-án történt, így két nappal az eredetileg meghirdetett határidő előtt le kellett zárunk az idei Jókai-teljesítménytúra online regisztrációját, amelyhez hasonló még sosem fordult elő az esemény történetében. Természetesen ilyenkor többen is a fejünkhöz vágják, hogy miért kell egyáltalán lekorlátoznunk a résztvevők számát – talán nincs elég hely mindenkinek az erdőben?

Természetesen a túra útvonalán nem ütnék le egymást az emberek akkor sem, ha 1000-en jelentkeznének be, nekünk, szervezőknek viszont annál inkább megnehezítenék az amúgy sem egyszerű szervezési logisztikát, hiszen idén már két raklapnyi vizet kellett vásárolnunk (192 × 5 liter), 1000 db. müzliszeletet, 60 kg almát, 90 kg banánt, 50 csomag szőlőcukrot, 60 kg kenyert (csak a zsíros kenyerezéshez!), 500 db. zöldhagymát és 10 kg zsírt. Nem is beszélve a 700 fölötti igazolólapról és oklevélről, a 800 kitűzőről, meg a 700+ indítócsomagról, amit önkénteseinknek előre össze kellett állítaniuk. S bár a Kerek csárdának óriási üstje van és profi csapata, 755 adag gulyást megfőzni és kitálalni sem kismiska. Természetesen mi is nagyon sajnáljuk azokat, akik lecsúsznak a regisztrációról, és szívünk szerint mindenkit engednénk utólag nevezni, de ha ennyire nagylelkűek lennénk, a saját szervezési munkánkat lehetetlenítenénk el. Szerencsére idén is voltak néhányan, akiknek utolsó pillanatban vissza kellett lépniük, így utólag be tudtuk írni azokat a gyerekeket, akiket a szüleik nem regisztráltak időben, viszont nagyon szerettek volna részt venni.

Az idei szervezési hajrában is születtek olyan gyöngyszemek, amelyekről külön cikkben lehetne beszámolni. Például, amikor a túra előtti estén 20.48-kor csöngött a messengerem, és Varga Csaba hegymászó (!) hívott, hogy ő mindenképp szeretné teljesíteni az 55 km-es távot, s neki nem kell semmi, csak akart szólni a szervezőknek (végül tudtunk adni neki pluszban kinyomtatott igazolólapot, így „hivatalosan” is részt vehetett); vagy amikor ugyancsak péntek este későn jelezte az egyik résztvevő, hogy mégsem tud autóval jönni, így feliratkozna a reggeli buszra, ha még lehet. Természetesen a túra napján is kijutott néhány váratlan helyzet, mint amikor kiderült, hogy az egyik biciklis rajtcsomagot elfelejtettem átküldeni az Unirea ellenőrzőponthoz, vagy amikor a Túri-hasadék-

Idén tíz lovas is teljesítette a Jókait Mészktől a Székelykőn keresztül Torockóig

nál a pontbíróknak nem működött rendesen a track a telefonjukon, s nem találták az ellenőrzőpontot, vagy amikor kiderült, hogy az egyik magyarországi kisbusz olyan helyre parkolt Szindén, hogy a kisbirt tulajdonosa alig tudott kimanőverezni az udvarból a 60 személyes személyszállító buszával (amivel mellesleg a násznépet kellett elszállítania egy esküvőre), de végül mindent sikerült megoldani.

Szervezőként joggal gondolhatnám azt, hogy évről évre egyszerűbben, gördülékenyebben kellene működnie a szervezésnek, de mivel a Jókaival nyitjuk meg a szezont, és ezen a túrán vesznek részt a legtöbben, számomra mindig olyan élmény, mintha most szervezném először, idén pedig különösen túlhajtottam magam, így néhány kilóval mínuszban, s néhány ósz hajszállal pluszban zártam a rendezvényt. Pedig igazán semmi okom sem lehet a panasza, hiszen a szervezőcsapat idén is annyira profi volt, hogy több résztvevő is kihangsúlyozta, emellett a buszos logisztika megszervezése sem ment még sosem ennyire gördü-

ek, amelyről álmodni sem mertünk. No, de nem is húzom tovább a szót, hiszen tisztában vagyok vele, hogy az olvasókat a beszédes számok érdeklik leginkább, így következzen néhány statisztikai adat a Jókai-teljesítménytúra huszonhetedik kiírása kapcsán.

668-an túráztak a 200 éve született Jókai emlékére

Ha összesítjük a jelentkezők számát (azokét is, akik néhány nappal a túra előtt visszaléptek), elmondhatjuk, hogy idén 756-an regisztráltak a Jókaira, amiből végül „csak” 668-an vettek részt (a tavalyi 638-hoz képest többen), de idén is voltak becsléseink szerint legalább ötvenen (ha nem százan), akik „nem hivatalosan” teljesítették valamelyik távot. Legtöbben, 396-an, a Várfalváról induló 13 km-es távra iratkoztak fel, szombat reggel 9 és 11 között viszont csak 335-en jelentek meg az EKE-Vár udvarán rendezett rajtnál. Valószínűleg sokukat az előző napokban tap-

asztalt esős időjárás bizonytalanított el, s tartottak tőle, hogy túlságosan csúszós lesz a terep. A Szindról induló 17 km-es távra 67-en regisztráltak és 61-en vágta utnak, a 30 km-es túraútvonal viszont ennél népszerűbbnek bizonyult: a 127 jelentkezőből 122-en meg is jelentek a rajtnál. A kerékpáros túraváltozatra idén kevesebben, 85-en iratkoztak, végül 75-en indultak útnak, néhányan Szindról és Várfalváról rajtoltak. A Székelykőre felvezető legnehezebb útvonalat 21-en vállalták be.

A Kolozsvárról induló leg hosszabb, 55 km-es gyalogos túraváltozatra idén 71-en vállalkoztak, 65-en jelentek meg a volt bükki kempingnél felállított rajtnál. Akárcsak előző években, terepfutók is regisztráltak a leghosszabb távra, közülük Soveresan Andrei-Grațian volt a leggyorsabb, aki 5 óra 32

Varga Csaba hegymászó is leszaladta az 55 km-es távot

lékenyen. Ami pedig a legfontosabb, a nagy számok törvénye ellenére idén senki nem balesetezett, csont sem tört, amiért lehetetlenül hálásak vagyunk. Ha pedig mindez nem lenne elég, ne felejtjük el, hogy az esős, hideg, szürke napok után szombaton olyan gyönyörű májusi időjárással ajándékoztak meg az égi-

perc alatt ért célba (róla azt kell tudni, hogy az 1400 km-es Via Transilvanica útvonalát 15 nap alatt szaladta le, ezzel rekordot döntve), őt követte Sztranyiczki Gábor, aki 5 óra 57 perc alatt szaladta le az ultramaraton távot. A Gy55 legutolsó résztvevője 21.41-kor ért célba, ami igazi teljesítménynek számít, hiszen előző években az utolsókra 10 óra utánig várakoztunk. A Tékarám Lovasudvar oktatójának, Bíró Józsefnek köszönhetően idén tíz lovas is csatlakozott az emléktúrához, akik Mészktől indultak érintve Várfalvát, onnan a gyalogos úton jutottak el a Székelykő nyergébe, végül a kerékpárosok útvonalán ereszkedtek le a torockószentgyörgyi erdőn keresztül a célba. Látványos bevonulásukkal kétség kívül elvitték a show-t.

A legkisebb résztvevők, akik a túra napjáig nem töltötték be 2. életévüket, 4-en teljesítették szüleik támogatásával a legrövidebb gyalogos távot: Kacsó Kriszta Jozefa, Moldovan Regina, Sárközi Magda és Várad Terka. A legtöbb tavaszt megélt résztvevő hölgynek járó címet idén is Pilbák Rozália Piroska vihette haza, aki a napokban tölti 75. életévét. (Ezúton is boldog születésnapot kívánunk neki!) A Gy55-ös táv legfiatalabb résztvevője Fodor Gergő volt, aki júliusban tölti a 12. életét, a legtapasztaltabb túrázó pedig a 74 éves Wehner Géza, mindketten sikeresen teljesítették az 55 km-es távot.

Idén két fontos változásra hívtuk fel a résztvevők figyelmét: egyrészt, mivel az elmúlt években többen is panaszkodtak, hogy nagy nehézséget jelentett a Székelykő nyergéből leereszkedni a Nagy-árkon, idén alternatív útvonalként felkínáltuk az erdőben haladó kerülőutat, ami szintén meredek, és 1,5 km-rel hosszabb, de legalább nem sziklás. A másik változás pedig a torockói célra vonatkozott, ugyanis a kultúrotthon restaurálása miatt el kellett költöztetnünk az érkezés helyszínét a Tóbiás Házba. Mint utólag kiderült, a tágas, füves udvar sokkal megfelelőbb egy ekkora rendezvény lebonyolítására, mellesleg a szervezőket és a résztvevőket is lenyűgözte az új helyszín, így nagy esélyt látunk arra, hogy hosszú távon átköltöztessük ide a torockói célt. Utólag is szeretnénk kifejezni őszinte köszönetünket a Brassai Véndiák Alapítványnak és Sallai Emesének, amiért kitárták előttünk az Ifjúsági Szabadidőközpont kapuit.

Tavaszi séták: esőben az Őzek völgyében, húsvét után a Bükkben az Árpád-csúcsig

PÁL GYÖNGYI

Kolozsvárt elhagyva déli irányba, Torda felé, a Feleki-tetőn halad keresztül az utunk. Ez a gerinc vízválasztó a Kis-Szamos és az Aranyos völgye között, keleten a Nagy-Csolttól (718 m), nyugaton a Kis-Maguráig (826 m) terjed. Ennek a gerincnek nagy részét a kolozsvári Bükk-erdő borítja. A Feleki-hegy déli oldalának egyik geológiai érdekességei az ott található homokkő gömbök, Györgyfalvától Szelicséig mindenütt tele van szórva óriási golyókhoz hasonló képződményekkel, az úgynevezett „feleki gömbökkel”, ahogyan dr. Koch Antal geológus professzor nevezte őket. A homokkőgömbök a hajdani tengerfenék homokjából jöttek létre, a tenger áramlásának görgetése következtében a homokszemek lerakódtak egy központi mag köré, öklömnyi nagyságtól kezdve több mázsa súlyú nagyságig növekedtek. A leg szebb gömbkövek az Őzek völgyében voltak láthatók, ezért vált ez a csendes, a világtól elzárt völgy a kolozsvári természetjárók egyik kedvenc kirándulólé helyévé. Ehhez a különleges völgyhöz két útvonalon juthatunk el: a Feleki-tetőről, a csillagvizsgáló mellett elhaladó útról a völgy felső részébe, vagy Erdőfelekről az országút tordai lejtőjén jobbra kanyarodunk, és innen a völgy alsó részéhez érünk. A völgy bejáratánál egy tábla áll, amely jól látható az országútról, a Valea Căprioarelor felirattal. A völgynek ez a része sajnos egyre jobban beépül. Az Őzek völgye Kolozsvár környékének térképe szerint a Medve-árok folytatása.

A különleges kövekről a kutatók csak a 19. század második felében tettek említést, bár a vidék lakói már jóval régebben tudtak létezésükről. Nagy regényírónk, Jókai Mór is megcsodálta ezeket a köveket, az Erdélyi képek című beszámolójában így írt róluk: „Kolozsvárt elhagyva Feleken vitt keresztül az út, melynek hegyein teremnek azok az óriási kőgömböcök, minek keletkezéséről nincsenek tisztában tudósaink.”

Március 16-án az Őzek völgyébe kirándultunk 15 fős csoportunkkal. Az idő tavaszias, enyhe, de felhős, ködös volt és csepergett az eső. Az M16-os autóbussz megállójában találkoztunk, 9 órakor indultunk a Bükki-telep felé, onnan gyalog a Sáros-bükkön keresztül. Az egykori hintásfa után balra tértünk a Feleki-tető felé vezető útra, amely eleinte a telep házai közt a földgáz vezetéket, majd az erdőben haladó ösvényt követi. A csillagvizsgáló közelében rátértünk az Őzek völgyébe vezető ösvényre. A tetőn sűrű volt a köd és szemerkélt az eső. A völgyben levő kis faház melletti asztalnál és padon szoktunk uzsonnázni, de most minden vízes volt, nem lehetett leülni, ezért a ház eresze alá húzódtunk be az eső elől. Elhatároztuk, ha ázunk is, legalább legyen érdekesebb az útvonal: a völgyből kimászunk a Mikes-gerinc-re, onnan az Adrenalin Park felé megyünk, így egy körtúrát csinálunk. Fazakas Ferit kértük fel a vezetésre, mert ő jobban ismeri ezt a részét az erdőnek, így sikerült kikerülnünk a Malom-völgy elmocsarasodott részét. A völgy egyik nevezetessége a pázsitliliom, amely nemcsak nálunk, hanem egész Európában ritka.

Az idő gyorsan telt, nyugat felől továbbra is esőfelhők gyülekeztek, így összecsomagoltunk és indultunk a völgyből a Mikes-tető felé, keresztül a patakokon, és az eső áztatta erdei utakon. A fák tövében koratavaszi virágokat találtunk, vöröshunort, hóvirágot és vadboroszlánt. A Mikesi házaktól beereszkedtünk a Sáros-bükkön levezető piros sávon, ahol végre gömbköveket is találtunk. Onnan a Páter úton érkezünk meg a Monostor lakónegyedbe.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Esős kirándulás az Őzek völgyébe

A Feleki-tetőn a lefutó vizettől el nem hordott homokrétegek mélyében még ma is képződnek a homokkő gömbök. Sajnálatos tény, hogy a gömbkövek egy részét lakások díszítésre és házakat vagy kertereket burkoló homokkő lapokként használják, mint természetes díszítőelem, ezért számuk sajnos évről évre csökken.

Április 27-én szintén a Bükk-erdőbe terveztünk egy gyalogtúrát. A húsvéti hosszú hétvége után reméltük, hogy tovább tart a szép idő. De az előtte levő szombat délután hirtelen beborult és megérkezett a vihar jégesevel, széllel, zuhogó esővel. Órákon keresztül szakadt az eső Kolozsváron. Másnap reggelre volt meghirdetve kirándulás az Árpád-csúcsra. Nem gondoltam, hogy az esős márciusi Őzek völgye után elindulunk vasárnap. Az M16-os megállójában ötven találkoztunk, a húsvéti ünnepek után hiányzott már a gyaloglás a friss levegőn. Elindultunk a Sáros-bükk felé. Útközben csatlakozott még hozzánk Török János, ő volt a hatodik. Gondoltuk, ha újra esni kezd, akkor lerövidítjük a túrát. Eljutottunk a rádiósházig, onnan a gerincen az Árpád-csúcsig, amely a Feleki-gerinc legmagasabb pontja (833 m), az előző napi csapadékot beszívta a talaj, így nem volt nagy sár. A csúcsról beereszkedtünk a Bivalyos rétre, onnan a kék kereszt jelzésen mentük egy darabig, majd letértünk a Slamovics-ház és Brüll-kilátó felé vezető piros háromszöget követve. Eső nem esett, kellemes tavaszi idő volt, 17 km-t tettünk meg a Monostor negyedig.

Palczér János-emléktúra Pádisra

K. D. Zs.

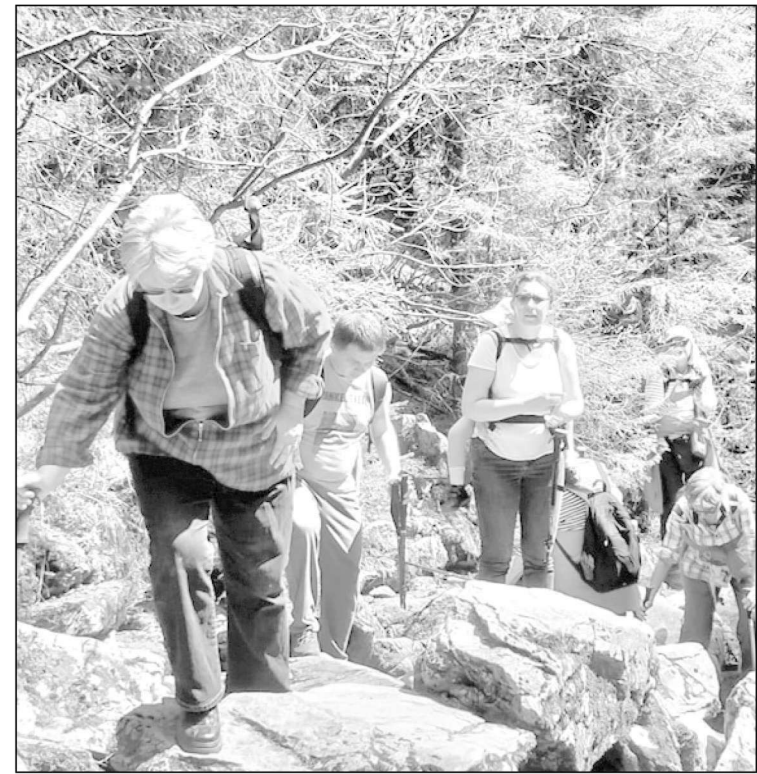
Pádisra, egykori túravezetőnk, Palczér János egyik kedvenc kirándulólé helyére indultunk harmincötén május 3-án. Ő évtizedeken keresztül járta Pádist, ismerte is, mint a tenyérét, sokszor elvitt oda bennünket, szép helyeket kerestünk fel együtt, sok élményben volt részünk. Ezekre emlékezünk vissza, amikor erre a csodálatos vidékre kirándulunk.

Az Erdélyi-sziget-hegység központi és egyben a legkiterjedtebb és legmagasabb tömbje a Bihar-hegység. E tájegységnek a kellős közepén található a tengerszint feletti 1100-1300 m-es átlagmagasságú pádisi karsztfennsík, más néven Pádis-katlan. A Pádis név a katlan jelentésű szláv „pades” szóból ered. Ez Közép-Európa leglátványosabb karsztagyüttese. A mindössze 36 négyzetkilométer területű fennsíkon annyi természeti csoda található összezsúfolva, mint talán sehol az egész földön. A jellegzetes karsztvidéken sziklaszorosok, víznyelők, barlangok, eróziós jelenségek, búvópatakok, források, szurdokvölgyek, vízesések, dolinák, aknabarlangok, vízgyűjtőtavak, völgyzárógátak, jégbarlangok, hosszú vízfolyások váltogatják egymást máshol nem látott sokféleségben. A Czárán Gyula által feltárt, de még mindig nem eléggé ismert és kiépített turistapadicsom leglenyűgözőbb látványosságai a Szamos-bazár, a Boga-katlan, a Csodavár, az Eszki-mó-jégbarlang, a Galbina-kőköz.

Május eleji túránk során kilenc km hosszúságú szakaszt jártunk be, Pádis menedékházától a Scărița-nyeregig. Ezen a rövid szakaszon is számtalan érdekes karsztjelenséggel találkoztunk. A menedékházról indulva a Kerek tisztáson keresztül haladva számtalan kisebb-nagyobb víznyelő mellett vezetett az utunk, ezek egytől-egyig szárazak voltak, meg-

látszott rajtuk az utóbbi hónapok száraz időjárása. Letértünk a Ponor-vízkitöréshez, amelyet hatalmas köveken bukdácsolva közelítettünk meg. Különleges látvány volt a hegy gyomrából előtörő víz, amely a Ponor-rét felé igyekezett, akárcsak mi. A réten korábbi tavaszokon hatalmas tó alakult ki, most csodálatos zöld pázsit fogadott, vékony ezüstsálként kanyargó patakocskákkal. Innen aztán jobbra térve a Glăvoion, Bál-réten keresztül jutottunk el utunk végpontjához, a Scărița-nyereghez, ahol az autóbusszunk várt.

Havat, vagy legalábbis hófoltokat és krókuszvirágzást ígértem a túrázóknak, de már nem volt se hó, se krókusz, volt viszont ragyogó napsütés, csodálatos táj, üde zöld pázsit, sárgán virító gólyahír, medvehagyma, patakcsofogás, márdárdal, jó társaság és kitűnő hangulat. Kell-e ennél több ahhoz, hogy jól érezze magát az ember?

KOVÁCS D. ZSUZSA

A Ponor-vízkeletet hatalmas köveken bukdácsolva közelítettük meg

Történelmi nevezetességek és természeti szépségek bűvöletében

Május elsején nem hagyományos májálisra indultunk, hanem történelmünk nevezetes helyszíneivel ismerkedtünk. Népes csapat, 49 fő indult útnak ezen a reggelen Vajdahunyad várába és Algyógyra. Valószínűleg a nemrég bemutatott, nagyszerű Hunyadi-sorozatnak tulajdonítható a nagy érdeklődés, de a helyszínek történelmi fontossága is szerepet játszott benne.

KOVÁCS D. ZSUZSA

Elsőként Vajdahunyad várát kerestük fel, a várak királyát, ahogyan Mikszáth Kálmán nevezte egykoron. Itt szerencsénk volt, az egyetlen magyar tárlatvezető volt éppen szolgálatos, ő vezetett minket körbe a várban, ismertette a vár építésének történetét, mesélt lakóiról, a várhoz kapcsolódó legendákról. A történelmi Magyarországnak ez a legimpozánsabb és leginkább épen maradt gótikus várkastélya. Nem véletlen, hogy a magyar honfoglalás ezeréves évfordulójára rendezett kiállításon, a budapesti Városligetben, e vár részeinek másából kialakított épületegyüttes képviselte a középkort, és – a közóhajnak engedve – kőbe építetten manapság is látható a budapesti Városligetben. Hunyad várát viszonylag későn, 1364-ben említi először oklevél királyi várként, de ennél korábban épült. A várat a hozzátartozó birtokkal együtt Zsigmond király adományozta Vajknak, Hunyadi János apjának, katonai érdemeiért. A birtokról nevezte magát a család Hunyadinak.

A Zalasd-patak partján egy szirtfokon álló, a veszélyeztetett területektől viszonylag távol fekvő várat Hunyadi János építtette át pompás, gótikus várkastéllyá és biztonságos családi fészekké. Ekkor készült a gótikus lovagterem, ahol ma középkori fegyverekből álló kiállítás van, és a fölötte található, Országháznak nevezett tanácsterem, ami most éppen felújítás alatt áll, remélhetőleg rövidesen régi pompájában fog tündökölni. Ugyancsak Hunyadi János idejéből származnak a Kapisztrán és Nebojsza (azaz ne félj) tornyok, az őket összekötő Nebojsza folyosó és a várkapolna. A bejárat kaputól balra található a Szilágyi Erzsébet által építtetett Mátyás-loggia, amelynek emeleti részén még ma is láthatóak a Hunyadi család eredetét ábrázoló freskórészletek. Heltai Gáspár – a magyar világi próza megteremtőjének

– több mint négy évszázada megjelent históriája szerint Zsigmond király megismerkedett Havasalföldről származó, Morzsina Erzsébet nevű bojáránnyal, akinek együttlétük emlékére egy gyűrűt ajándékozott, s meghagyta, ha fia születnék, hozza fel az udvarba. Megszületett a fiú, akivel – miután felcseperedett – anyja elindult a királyi udvarba. Útközben a gyerek a gyűrűvel játszadozott, ám egy holló elragadta a kezéből, de a hollót lenyilazták, s így a megkezdett bizonyítékkal léphettek a király elé, aki Jánosnak címerül a szájában gyűrűt tartó hollót adta.

A vár kútját – a legenda szerint – három török fogoly ásta a kemény sziklába, 15 esztendei verejtékes munkával. A kút melletti falon török nyelvű felirat olvasható: „ali, ibrahim, mehmet”, azoknak a törököknek az emléke, akiknek szabadságot ígértek, ha sikerül vizet fakasztaniuk a sziklából, de a vár urai nem tartották be szavukat. A három, kisbetűvel írt név a hagyomány szerint a Korán egyik sorát jelenti, aminek a magyar megfelelője a következő: „Vizetek van, lelketek nincs”. Látogatásunk során bejártuk a sok viszontagságot megélt, több évszázados várkastély minden zegét-zugát, amely elbűvölt harmonikus szépségével, kecsességével.

Utunk következő állomása Algyógy (régebbi nevén Feredőgyógy) volt, amely Szászváros közelében, a Gyógy patak mentén fekszik, az Erdélyi-érchegység lábánál. A többség csak termálfürdőjét ismeri, azt is ritkán látogatja, mert tőlünk viszonylag messze található és csak nyáron van nyitva. De Algyógy nem ennyiből áll! Van egy csodálatos termálvízesése, a római kori Germisara fürdő máig meglévő maradványai is különlegesek, de legfőbb nevezetessége, hogy itt található épített örökségünk egyik felbecsülhetetlen értéke, az algyógyi rotunda, azaz körtemplom.

Elsőként a termálvízeséshez mentünk, ami néhány perces sétával elérhető a fürdőtelep központjából. A vízesést (románul Cascada Clocota) termálforrás táplálja, ami télen sem fagy be. A 15 m magasból alázuóduló, csillogó víztömeg csodálatos látvány, a belőle kicsapódó ásványi anyagok pedig cseppkőszerűen rakódnak le a sziklára, növényzetre. Rabul ejtett minket is a látvány, akárcsak Kazinczy Ferencet kétszáz évvel ezelőtt. Az *Erdélyi levelek*ben ekkép-

pen ír az algyógyi vízesésről: „Első szabad esése, a tető mogorói közül, egy pár ölnyi. De itt nagy csúcs kél elébe, s felkapja a patak esését, s úgy szalad ezer apró mozdulásokban, millió meg millió csillám közt alá a mélységbe, mint eleven ezüstlepel... A víz mészrészecskéket rak le, s ezek sokára ott is követ természetnek, ahol az nem volt, viszont azt is teszi, hogy ne legyen, ahol volt.” Kazinczy 1816-ban három hónapon keresztül bejárta Erdélyt, főleg azzal a céllal, hogy meglátogassa itteni barátait és levelezőtársait, rokonait. Erdélyi utazásának emlékét őrzi számos kiadásban megjelent munkája, az *Erdélyi levelek*. Amikor 2016-ban mi is elindultunk bejárni Kazinczy erdélyi útját, hogy minél pontosabban tudjuk követni, elolvastam a könyvet. Ekkor szereztem tudomást az algyógyi vízesésről, amit azóta már többször felkerestünk.

Az algyógyi fürdőtelepen feltörő vasas-kénes, 29-32 °C-os hőforrásokat először a rómaiak használták, akik Germisara néven fürdőtelepet hoztak itt létre, amelynek maradványai ma is láthatóak a mai fürdőkomplexum melletti dombon, annak a közepén egy gödörben volt az egykori római fürdő. Egyes elméletek szerint ez a gödör aktív vulkánként működött néhány száz ezer évvel ezelőtt. Nekem inkább egy beszakadt tejű barlangnak tűnt, de erre sincs bizonyíték. Akárhogy volt, mindenképpen csodálatos látvány felülről bepillantva, hát még azoknak, akik a szűk sziklafolyosón keresztül lemerészkedtünk az egykori fürdőmedencéhez és sziklába vájt tartozékaihoz.

A feljegyzések szerint a 16. század közepén Izabella királyné újjátta fel a fürdőt, amit később több erdélyi fejedelem is felkeresett. A „feredő” vendégei voltak egykor Izabella királyné, Báthory Zsigmond, Bethlen Gábor, Haller Gábor, II. Rákóczi György, I. Apafi Mihály, Bethlen Miklós, Pápai Páriz Ferenc, Bod Péter és Kazinczy Ferenc.

A fürdőtelepről visszamentünk a városba, amelynek központjában két református templom is található. A közelmúltban elvégzett régészeti feltárás tisztázta, hogy a kicsiny körtemplom (rotunda) a 11-12. században épült, a legkorábbi ilyen templom Erdélyben. A középkori Erdélyben négy rotundát ismerünk: Gyulafehérvár, Kolozsmonostor, Szászváros és Algyógy településeken;

az első hármat csak régészeti feltárásból ismerjük, a negyediket – az algyógyit –, amely teljesen épségben vészelte át az évszázadok viszontagságait, most látogattuk meg. A kör alaprajzú hajóhoz keleten félköríves szentély csatlakozik. Az épületnek magas, zsindelyes kúp-tetőzete van, csúcsán hagymakupolás lanternát találunk. Bejárata délről nyílik, kőkerete csúcsíves, nyílása téglalap alakú. A templom belterét a 18. században gerendás födémrel osztották földszintre és emeletre. A födém fölött helyezkednek el a kisméretű, rézsús ablakok. A nyugati körablak, a többi félkörívvel záródik. A födém alatt, annak megépülése után, három nagyobb, stílustalan ablak készült. A gerendás födém és a földszinti ablakok azért készültek, mert a közelmúltig laktak a rotundában. Hát ilyen is csak tájainkon történhet! Egy közel ezeréves épületet lakássá alakítani, enyhén szólva is felelőtlenység. Jó, hogy mindez már a múlté, hiszen nemrég felújították a rotundát és a mellette álló református templomot is, amely egy korábbi templom helyén épült a 16. században, feltehetően a környéken talált római sírkő, dombormű és szobrok felhasználásával. 1867-ben Kuún Kocsárd renováltatta, majd az 1930-as években Debreczeni László irányításával átépítették. A volt református parókia és iskola épülete az 1990-es években végrehajtott felújítás óta keresztény ifjúsági központként működik, ifjúsági táboroknak ad otthont. Ők gondoskodnak a rotundáról és a református templomról is, hogy ehhez egyáltalán kapnak valamilyen anyagi támogatást vagy sem, azt csak találgatni lehet. Sokkal többet érdemelne egy ezeréves műemlék épület! Ott jártunkkor csak kívülről láhattuk mindkettőt, mert az ifjúsági központ és a templomok gondnoka egyben az elszállásolt csoportok túravezetője is, aki éppen Algyógy környékén túrázott. Reménykedünk, hogy egyszer minket is elkallauzol a környék csodálatos látnivalói között, hiszen innen kiindulva lehet túrázni a Máдай- vagy a Glodi-szorosban, de felkereshető Kuún Kocsárd, az EMKE egyik alapítójának sziklasírja, a travertin kőfejtő, vagy a szászvárosi vár, megannyi érdekes helyszín. Nem csoda, hogy idénre már minden hétvége foglalt. Útközben hazafelé már tervezgettük is jövő nyári algyógyi utunkat, remélem előbb-utóbb sikerülni fog a környék felfedezése.

Gyerektúra a Tordai-hasadéokban

A SZERZŐ FELVÉTELE

A hűvös idő ellenére 22 család (74 fő) túrázott a Tordai-hasadéokban

VERES ÁGNES

Az április eleji kimondottan hideg, esős-havazós, télies, nem gyerekbáratlító időjárása ellenére, 22 család képviselőjében 74 fős csapat, 34 gyerek és 40 felnőtt találkozott április 12-én,

szombaton reggel 10 órakor a Tordai-hasadék parkolójában. Örömmel marosvásárhelyiek is jöttek a túrára, szám szerint tizen.

A tervezett útvonal egy körútúra volt, amely a parkolóból a régi EKE-menedékház alatti ös-

vényen haladt az első hídon át fel a hasadék jobb peremére, a Kápolnás-tetőre. A gyerekek jól bírták az iramot, nem viselte meg őket a meredek kaptató. Dicséret illeti azokat az apukákat, akik nagyon kicsi gyereküket háti hordozóban vitték végig a túrán.

A gerince kiérve elének tártul teljes pompájában a Tordai-hasadék, és a nap is jelezte, örül a lelkes kis csapat jelenlétének, hiszen előbukkant a felhők közül. Az óriási szél ellenére sikerült csoportképet készíteni, majd a Patkós-kő mellett haladtunk a gerincen tovább, a piros pont jelzésen. A monda szerint itt ugratott át a lovával Szent László királyunk az éppen keletkező szakadékon úgy, hogy a lova patája pont a sziklapárkány szélére lépett.

Idén ünnepeljük nagy régényírónk, Jókai Mór születésének 200. évfordulóját, ennek kapcsán ismertettük a résztvevőkkel a hagyományos Jókai Mór Teljesítménytúrát, amelyet május 10-én huszonhetedik alkalommal szerveztünk meg – egyébként nagyjából a gerinc közepe táján csatlakoztunk a teljesítménytúra útvonalához. A völgybe viszont nem a teljesítménytúra útvonalán, az erdőn át vezető meredek ösvényen ereszkedtünk le, hanem

az erdő mellett, a piros pont jelzésen.

Ezúttal sem maradt el a tűzrakás, ám mivel a védett területen erre nem kerülhetett sor, a hasadék Magyarpeterd felőli végében, a Roth Ferenc kempingjében kialakított tűzhelyen biztonságos körülmények között lehetett szalonát és kolbászt sütni a gyerekek nagy öröme. A pihenő alkalmával osztottuk ki a gyerekeknek a túrafüzeteket és a kis EKE-matricákat. Néha-nyan megkapták a három túra után járó külön ajándékot.

A pihenő után a hasadékon átkelve érkezünk vissza az autókhoz. Végül, de nem utolsósorban meg szeretnénk említeni név szerint a legkisebb résztvevőket: Simon-Várhelyi Mátyás (8 hónapos), Szántó Zsófia (1 éves), György Magor (1 éves 5 hónapos) és Várad Terka (1,5 éves). Köszönjük a túra levezetésében nyújtott segítséget Lukács Józsefnek, Kardos Tibornak és Benedek Nimródnek.